СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 276. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 28-го листопаду 1939. No. 276. Jersey City, N. J., Tuesday, November 28, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВІЛЬНА Й НЕЗАЛЕЖНА УКРАЇНА — ЦЕ СПРАВА СВІТОВА Й АМЕРИКАНСЬКА

Без неї не буде світового замирення, заначують американські бесідники на протисоветськім масовім вічу в Ню Йорку.

НЮ ЙОРК. — Двацять кілька соток присутніх, зібраних на протестаційнім протисоветськім вічу, виповнили вщерть історичну галю „Купер Юніон", щоб на тому місці, де колись великий Линколн ставав в обороні гнетених, піднести голос протесту проти поневолення України окупантами, зокрема щоб запротестувати проти советського наїзду ще й на західньо-українські землі й гноблення України червоною Москвою.

„Ваша справа, це також і моя справа".

Такими словами зачав промову Людвиґ Лор, редактор міжнароднього відділу часопису „Ню Йорк Пост", відомий знавець европейських справ і політичний радіовий промовець. Американська преса, казав він, мало знає про таку велику і життєву справу як українська. Сором нам признатись до того, але так є. А проте не можна навіть думати, щоби по тій світовій війні зараз за кілька літ не вибухла друга війна в Европі, якщо ця війна не закінчиться визволенням українського народу. Англія взяла собі за ціль війни звищини гітлеризм. Це не є розвязка проблєми, бо націзм є те саме, що й комунізм. Тому треба знищити комунізм і в Росії. Може мені вдасться поширити цю правду. Вірю в те, бо я вже неодних вилікував з того думання, що комунізм є що інше від фашизму. Коли говоримо про самовизначення народів, то памятаймо, що воно мусить бути застосоване також і до всіх народів, що є під Советами. Злочин, що його доконано тепер на Західній Україні, це злочин Сталіна, а не тільки Гітлера. На Верховнім Советі 2½ години виясняв Молотов той злочин як „звільнення братів". Але якби так хто би був відважився на тому Верховному Советі сказати слово проти такого виясненя, то певно був би розстріляний. Ось таке там було й тому треба хоч нам протестувати проти такого насильства.

„Українці повинні мати своє представництво у Вашинґтоні" —

казав далі бесідник. Чому вашинґтонський уряд має визнавати новий польський уряд чи чехословацький, а не визнати уряду України? І чому не має мати свого представництва в Америці 50 міліонів українського народу? Це певне, що кожний свободолюбно думаючий чоловік, кожний справжній демократ в Америці, що хоче бачити Европу з новим порядком і обєднану, хоче також бачити в ній і вільну Україну.

„Є три, а не дві воюючі сторони в теперішній війні" —

зазначив на вступі своєї бесіди Роджер Шов, співробітник таких журналів як „Рівю оф Рівюз", „Литерарі Дайджест", „Корент Гісторі", відомий зо своїх радіових промов про міжнародні справи. А на переді у тій війні, казав він, не стоїть ані Англія, ані Німеччина, а та третя сторона — Совети. Буквально без жертв і труду загарбали Совети по упадку Польщі 14 міліонів людей, поширили даром велику територію. Знову тепер скріплюють морські бази, загарбавши під свої впливи Естонію, Латвію, Литву, а Фінляндія вже так якби була в їх лабетах. В середущій Азії червона армія підходить до місць, де є 500 міліонів людей, які звязані з Анґлією, а які Совети також хотілиб „визволити". Так є, що Німеччина веде покищо успішно війну з Анґлією і її ослабляє. Але так буде, що чим довше буде вестися війна, тим слабшими будуть ставати Анґлія і Німеччина, а сильнішими Совети. Анґлія, а властиво її правляча консервативна частина, числить на революцію в Німеччині й на зміну Гітлера Ґерінґом чи йому подібним. Та як у Німеччині настане революція, то вона буде комуністична. Саме на неї орієнтується Сталін, бо тоді він зможе знову без крови вступити з армією на німецькі території, щоб „допомогти німецьким робітникам". Тому революція в Німеччині дуже ризиковна. На ній готові анґлійські консерватисти так перерахуватись, як перерахувались на російській революції з Керенським.

„Думати про Україну — значить розумно розвязувати ту проблему" —

казав бесідник, витягаючи з промови висновок. Хто добачує небезпеку, яка грозить з боку Росії й комунізму, той мусить звернути увагу на Україну, обороняти її відірвання від Советів і її повну незалежність. Ніякий відповідальний політик і ніяка мирова конференція в Европі не може цеї справи лишити тепер на боці.

„Український націоналізм — це тільки вияв волі народу, а ніщо інше" —

підкреслив адв. Михайло Пізнак, відкриваючи віче як голова і в імені Комітету Українсько-Американських Орґанізацій міста Ню Йорку. Український націоналізм, казав він далі, це ті ідеали, за які гинули давні козаки і за які гинуть новітні герої. Український націоналізм — це дух Шевченка. Український націоналізм це бажання, що є подібне до того, що його мали американські націоналісти, коли боролися за волю цього краю, коли хотіли бачити Америку вільною. Тільки аґенти ҐПУ і провокатори лучать український націоналізм з фашизмом чи націзмом, з якими він не має нічого спільного.

„Розстрілювали тих, що українізували" —

казав Дмитро Галичин, головний рек. секретар У. Н. Союзу, виголошуючи мову по українськи. Це так поводилась червона Москва, казав бесідник, з нашими братами у Великій Україні, як її „визволяла". Завела урядово „українузацію", щоби потім лекше й скоріше винищити тих, що налягали на чужий елемент, щоб навчився хоча читати і писати по українськи. Цілі села виселювали з України, щоб на місце українського селянина спровадити неукраїнський елемент. Землю ніби роздавали, щоб її забрати назад і загнати нарід до колхозів, щоб там працював як на панщині. Для нас неволя — є неволя. І тому влада Москви в Україні є для нас ярмом. І тому українським нарід ніколи не погодиться з московською окупацією, як і з іншими окупаціями, а визнасть тільки українську владу, ним самим наставлену, і з президентом, якого вибере сам наш нарід по своїй волі. Польща гнобила нас тепер 20 років, а не видержала у війні навіть 20 днів. Те саме буде з Советами. Їх розгром неминучий.

„Гноблення українців спричинило упадок Польщі" —

доказував анґлійською мовою Роман Лапіка, співредактор журналу „Трайдент". Польща, казав він, навіть у тій останній хвилині, коли вже наступав ворог, замісць думати про його знищення, виарештувала тисячі українців, з яких багато розстріляно. Внутрішня хвороба зїла Польщу. Те, що вона не могла поставити внутрішнього фронту її оборони, було головною причиною того, що вона не могла устоятись. Упадок Польщі не дав волі Західній Україні. Советське „звільнення" означає, що Західня Україна стала такою самою московською кольонією, якою була досі Велика Україна. Бесідник змалював, як входили азійські полки на землі Західньої України і як українським патріотам треба було тисячами втікати перед тими „визвольниками", що досі ніколи не журились долею західньо-українських земель, коли на тих землях лютувала польська пацифікація. Замучені Москвою наші герої, письменники й патріоти, та міліони тих, що згинули від голоду, взивають нас до дальшої боротьби з большевицькими катами.

„Американська опінія мусить взяти під увагу наші протести" —

підкреслив Степан Шумейко, редактор „Юкрейнієн Віклі", говорячи анґлійською мовою. Досі вона була байдужа супроти того, як українці в Америці протестували проти насильств. Навіть тоді, коли міліони українського люду гинули з голоду під Советами, американська преса подавала, що нема голоду в Україні. Бесідник підпирає твердження відповідним цитатом. І визначних бесідників тяжко нам було дістати для оборони України, бо всі вони „політикери", а нас в Америці замало, щоб вони були зацікавлені при виборах нашими голосами. Та є вже і тут зворот до ліпшого. Вже Росія перестає бути „демократією" і вже дехто з американців незле орієнтується, коли пише, що „Гітлер і Сталін зробили з Польщі знову мученицю", себто зробили мученицю ту, що інших мучила. Москва була завжди найбільшим ворогом вільної України і таким далі остається. Ми мусимо бути в звязку зо старим краєм і з нашими представництвами в Анґлії й Франції й разом вести спільну акцію. А Америці треба пригадувати, що це її моральний обовязок боронити самостійну Україну, бо висказане Вилсоном зобовязання про самовизначення відноситься також і до України.

„Спілка Сталін-Гітлер загроза цивілізації" —

зазначив на вступі своєї промови Володимир Душник, редактор „України" і „Трайдента". Сталін волів союз з націстами ніж з демократіями. А Гітлер, хоч творив протикомуністичний бльок, подав руку Сталінові. Москва завжди нищила українство. За рублі ширила москвофільство в Галичині. Радувалась, як упала Карпатська Україна. Знищить тепер і справжнє українське життя в Західній Україні. Вже те, що не маємо вістей з нашої землі, вказує ясно, що там зле. А те, що комуністичні ґазети виписують про „ворогів народу" в Західній Україні, та що воєнний начальник Тимошенко видає відозву проти „українських націоналістичних бандитів", що нищать червону армію, вказує, що на рідних землях є спротив проти влади червоних наїзників. Оті всі „сонечка ясні", це вимушені чекістами похвали. Між тими, що мають представляти представників нашого народу, не видно наших відомих патріотів і борців. Нові „визвольники" вже завели російську мову по школах і повивозили передових українських діячів у глиб Советів чи на Сибір. Та протестуючи проти ось того московського окупанта, маємо водночас протестувати і проти гітлерівської інвазії, бо Німеччина забрала Лемківщину і Холмщину.

„Треба повести широку пропаґандну акцію в обороні України" —

підкреслив адв. М. Пізнак, відчитавши протестаційні резолюції. Бесідник візвав тих, що є проти резолюцій, щоб встали, бо знав, що є й большевики на галі. Не було ні одного голосу проти. Заряджуючи збірку, зазначив, що гроші, які останутся по покритті розходів, будуть ужиті на нашу акцію в Америці. Згадав за большевицькі летючки, що їх розкидувано, а також за те, що знайшлася така одна українська ґазета, що відмовляла зібраним українським орґанізаціям права влаштовувати отсе протестаційне віче. Бесідник, як провідник віча, виявив радість, що наш загал прибув на наскорі скликане віче так масово й так гарно себе повів, бо це є демократична й достойна відповідь усім тим руїнникам, що хотілиб вносити в наше життя анархію. Це для нас, тут роджених, казав бесідник, величезна підпора, коли бачимо такий ентузіязм і таку віру в чесність і правильність нашої роботи.

Віче відкрито відспіванням „Май контрі", а закінчено українським національним гимном „Ще не вмерла Україна".

МАТИ 2 ДІТЕЙ ГРАБУЄ

Поліція арештувала в нюйоркській дільниці Бронкс 18-літню Джозефіну Маріно під закидом, що вона пару годин передтим напала з якимось узброєним чоловіком на одну крамницю цукорків і ограбила її на 30 долярів. Вона живе з чоловіком і двома дрібними дітьми в бідному мешканні й дістає 55 долярів місячної допомоги.

БАГАЧКА ВДАВАЛА ВБОГУ

При обшукуванні маєтку, оставленого при смерті вдовою Дженет Линколн, котра платила своїм кревнякам за мешкання всього 5 долярів тижнево, бо, мовляв, вона була вбога, знайшли, що вона мала в скритці в банку 279,000 долярів, а крім цього $3,300 на дрібних щадничих книжечках.

ВТЕЧА ВЯЗНІВ

7 вязнів на вязничній фармі повіту Догерті в Джорджії звязали своїх сторожів кусками простирал і втекли в авті начальника сторожі.

Провідником шайки є один вязень, що має відсиджувати досмертну вязницю за вбивство.

ТРАҐЕДІЯ МІЖ ДІТЬМИ

У Лос Анджелесі, Каліфорнія, три хлопці у віці 8 до 11 років прийшли помагати 13-літній Колін Линтон мити миски, щоб вона могла з ними бавитися. Оглянувши, як це вони витирали миски, дівчина заявила: „Це не добре і, як ви не поправитеся, я не буду з вами бавитися". По тих словах вона зайшла до другої кімнати, взяла батьків револьвер і жартом прицілилася до них. Потягнула за курок, гримнув револьвер, і один 9-літній хлопчина упав на землю неживий.

ЛІКУЄ ПТАХІВ ВІД КАТАРУ

Томас Волш, президент товариства для годівлі кліткових птахів, що відкрило виставу таких птахів у Ню Йорку, сказав ґазетярам, що він запобігає зараженню пташків катаром від відвідувачів в цей спосіб, що дає їм заживати трохи алькогольних трунків. Він додав, що краплина алькоголю додає пташкам чепурности й жвавости, потрібних на виставу.

ЩЕ ГИНУТЬ ВІД БУТЛЕҐЕРСЬКОГО МАЙНЕРСТВА

Що бутлеґерське добування вугля ще не перевелося, показалося, як два такі майнери, 23-літній Осип Кунтис і 48-літній Джордж Кравлис, згинули в Шенандоа, Па., під румовищами обваленого проходу до копальні. Коли їх добуто по шість-годинних розкопах, лікарі ствердили, що вони згинули моментально, придущені масою землі.

Багато старих майнерів мусіли взятися за безправне добування вугля, коли втратили роботу через загальне безробіття. Цього року в цій околиці згинуло, кажуть, коло пятьдесять таких майнерів.

ПЕРЕЧИСТЯТЬ КАНАДІЙСЬКУ АРМІЮ З ФІЗИЧНО СЛАБИХ ОСІБ

Канадійське міністерство краєвої оборони проголосило 9 листопаду, що буде переводити якнайгостріші медичні оглядини більш як 40,000 недавно асентерованих новобранців, які на підставі найновішого розпорядку мають бути ступнево висилані на бойовий фронт у Франції.

Згаданих вояків будуть оглядати при помочі екс-проміння, щоб розслідити можливі грудні недомагання в них і кожну екс-рей плиту будуть екзамінувати досвідні експерти радіольоґісти.

На підставі їхніх діяґноз Канадійська Королівська Військова Медична Колеґія пічне пересівання новобранців. Крім наведених розслідів будуть також розсліджувати, чи новобранці не мають початків цукрівниці, запалення нирок (нефрітіс) та інших ниркових недуг. Ушні специялісти будуть розсліджувати, чи в новобранців нема недомагань вух. Ці розсліди стали тому конечні, що по вибуху війни, в 21 днях, призначених на мобілізацію, було замало часу, щоб усі ті медичні розсліди перевести.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ СОВЄТАМИ І ФІНЛЯНДІЄЮ ЗРОСТАЄ

МОСКВА. — Відносини між Советами і Фінляндією в останніх днях так погіршилися, що зірвання дипльоматичних зносин, а навіть мілітарний конфлікт став дуже правдоподібний. Советське офіційне радіо гострими словами закидало Фінляндії, що вона провокаційно поводиться; що фінська артилерія вистрілила на советський бік сім вистрілів і вбила 4 советських вояків, а декількох ранила. Премієр Молотов завізвав до себе фінського посла і вручив йому урядову нову, в якій говорить про гарматні стріли фінців, та в рішучих словах домагається, щоб фінська армія усунулася з границі в глиб краю.

МУЖНЯ ПОСТАВА ФІНЛЯНДІЇ.

ГЕЛЬЗІНКІ. — Фінський уряд заперечив, начебто фінська артилерія стріляла на советський бік; також урядові кола заявили, що це виключене, щоб Фінляндія усувала своє військо в глиб краю та залишала границю безборонною. Фінляндія усуне своє військо, що числить коло 300,000, щойно тоді, коли те саме зроблять Совети, кажуть фінці. В поважних колах навіть піддають таку думку, що коли Совети твердять, що їх армія не почувається на ґраниці безпечно через близьке сусідство фінської армії, то найкраще буде для Советів, коли вони заберуть свою армію в глиб краю, а фінців залишать у спокою.

ЗАТОПЛЕНО ПОЛЬСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „ПІЛСУДСКІ".

ЛОНДОН. — Анґлійська адміраліція ствердила, що польський пасажирський корабель „Пілсудскі", що по розвалі Польщі знаходився під командою анґлійців, пішов під воду. Він натрапив на міну, або сторпедувала його німецька субмарина. На кораблі було два вибухи, що затрясли ним до самих основ. Від другого вибуху корабель почав поспішно потопати. Згинуло коло десять осіб, серед них капітан Станкевіч, який до останку залишився на кораблі. Опісля скочив у воду, але вже не виплив.

Анґлійська адміраліція потвердила також затоплення другого, анґлійського, корабля, „Ревалпінді", 16 і пів тисячі тон містоти, що хоч був торговельний, то мав на собі сильні протиоборонні гармати. На нім згинуло коло дві і пів сотки людей. Крім того затоплено ще інший, півтора тисячі тон, корабель.

ЧЕЙМБЕРЛИН ПРО НОВУ ЕВРОПУ.

ЛОНДОН. — Премієр Чеймберлин виголосив у парляменті промову, в якій сказав, що по переможнім закінченні війни Анґлія зо своїми союзниками візьметься до перебудови Европи на нових засадах, у яких не буде гнету, не будуть люди зброїтись до зубів, ніхто нікому не буду загрожувати; мирно будуть люди обмінюватися своїми продуктами та пануватиме загальний добробут. Чеймберлин також говорив, що кожний нарід матиме в нутрі такий суспільний устрій, якого буде собі бажати, але той устрій не буде змагати загрожувати іншим народам. Ближче про той новий европейський лад Чеймберлин не хотів говорити, бо казав, що наперед треба побороти націстичний режім, побудований на насильстві.

Про нові німецькі міни Чеймберлин говорив, що вдалось уже анґлійським знавцям відкрити їх тайну і тепер анґлійські інжиніри придумують протихорону.

СОВЄТИ ПРИЗНАЛИ ПІДБІЙ ЕТІОПІЇ.

РИМ. — Совети післали до Італії свого нового амбасадора. В повновласті амбасадора титуловано італійського короля як „короля й імператора". Назву „імператора" італійський король приняв по підбою Етіопії. Кожна держава, що признає цей титул, признає також етіопський підбій.

ІТАЛІЯ ЧАСТИННО РОЗПУСКАЄ ВІЙСЬКО.

РИМ. — Італійський військовий штаб уважав за відповідне розпустити на зиму декілька річників. Знавці обчисляють, що разом розпущено в Італії коло 300,000 війська. На цей крок Італія рішилась тоді, коли Франція забрала з італійської границі чимало війська й тим відпружила італійсько-французькі відносини.

АЛІЯНТИ СТВОРИЛИ ЕКОНОМІЧНИЙ КОМІТЕТ.

ЛОНДОН. — До якої міри економіка грає ролю у війні, показує те, що аліянти створили на час війни спільний економічний комітет, що буде заряджувати економікою обох країв. На чолі того комітету станув анґлійський громадянин французького походження, Моне. Комітет цей буде міститись у Лондоні і звідтам заряджуватиме економічними добрами Анґлії і Франції.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY).
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БРАКУЄ МІЗКУ І РУК ДО ПРАЦІ

Національний удар, чи національна трагедія взагалі, є дуже добрим засобом мірення вартости нації, а в першу чергу її провідної верстви. Звичайно кажемо, що в біді пізнати приятеля. Отже в біді пізнати також і характер та розум того, що хотів би вести інших. Того, що вимагає, щоб іти за його прикладом.

Кожний удар є для нації, чи навіть громади, доброю наукою, бо дає змогу поглянути на провідних людей і їхню роботу яснішими очима. Тяжка ситуація дає змогу приглянутись до подій і осіб більш критично. А перед провідними людьми оставить питання: Шо ви думаєте у тій важливій годині й що робите?

У такому положенні опинились тепер усі ті наші люди, тут і в Европі, що займають відповідальні місця в нашому народньому житті, а також ті, що „формально" не стоять „при владі", але зачисляють себе до „мізку нації".

Коли порушуємо цю важну справу, то, очевидно, маємо тут на приміті в першу чергу ту землю, на якій ми самі живемо, себто нас усіх в Америці. Нам здається, що ми маємо тут уже доволі поважне число наших передових людей зо старшої ґенерації й з молодої, що повинні вважати наше життя спільною власністю, над якого формуванням требаб усім нам працювати. Зокрема тим, що рахуються інтелєктуальними силами. Але чи так воно є? Хто переглядає нашу пресу в Америці, той під тим оглядом дуже розчарується. Він переконається, що наша „еліта" зуживає таки дуже мало мізку на те, щоби при помочі преси (а це ще найпростіший засіб) впливати на формування певних думок, що допомагалиб розяснювати певну ситуацію, чи підносити нашу активність. Що більше. Є навіть слідний занепад у реакції на наскрізь погані сторони нашого життя, на такі випадки, що наносять удар характерові й моралі американських українців. А це дуже нездорове явище, бо через те нераз безкарно гуляє, як от тепер, усяке шумовиння . . .

Піднести наше народнє і політичне життя на вищий щабель — це в першу чергу завдання нашого американсько-українського мізку. Коли кажемо, що український нарід знайшовся в дуже критичнім положенні та що зокрема знайшлася в ньому й українська іміґрація в Америці, то це є саме та пора, коли є нагода виказати нашому „мізкові" і характерові, що ми годні з себе видобути, що — творити. Бо самих редакційних статтей тут замало. Треба ширшої активности. Більшого числа мізків і більше рук до конструктивної праці.

РОСІЙСЬКИЙ ІМПЕРІЯЛІЗМ ТА УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЄМА

Росія сильна не сама собою, а слабістю своїх сусідів. Ця думка, сказана про московську політику в 18. віці, справдилася на наших очах. Москва, наслідком сприятливих для неї обставин, здобула майже без бою велику територію від румунського кордону до Фінляндської затоки Балтійського моря. Західня Україна, Західня Біла Русь, Литва, Латвія й Естонія вже опинилися під московською пятою. На черзі московської експанзії стоїть Фінляндія а може й Швеція та Норвеґія. Ідею царського уряду, що прямував до відкритих, незамерзаючих портів океану в Норвеґії, перебрала большевицька Москва, щоб мати свою державу від Тихого океану аж до Атлянтику.

Не своєю силою придбала большевицька Москва західні українські землі та білоруську землю, а лише завдяки Німеччині, що знищила польську армію. Також три балтійські держави — Естонію, Латвію та Литву Москва взяла під свою „охорону" тільки тому, що Німеччина занята війною з Англією та Францією. Але на тому не кінець. Большевицька Москва при першій приятливій нагоді вдарить на Балкан і захоче стати твердою ногою на Босфорі та в Дарданелях. Нехай лише крівавиться західня Европа в лютій борні, а тимчасом московська гієна буде „збирати народи і землі"...

Ще в 18 столітті українські політичні провідники бачили цю небезпеку московського „натиску на захід" і попереджали тих, кому це відати належало. Гетьман-еміґрант Пилип Орлик у своїх численних листах до міністрів та королів західної Европи писав про московські пляни на опанування Европи. Орлик доводив політикам французьким, шведським, турецьким і польським, що в їх власному інтересі лежить, щоб допомогли боротьбі українського народу проти москви. Але ці держави були заняті своїми ближчими справами і не розуміли тої небезпеки, що нависла над східньою Европою. Польщаж користалася з ослаблення України і приймала, як дар від Москви, українські землі на Правобережжі. І не снилося польським політикам, що ділили Україну з Москвою, що через пів-століття саму Польщу Москва розділить у спілці з Австрією та Прусією.

Кажуть, що історія не повторюється. Але події 20. століття в загальних рисах ніби повторюють те, що сталося в столітті вісімнацятім.

1918 року утворилась українська держава. В листопаді 1918 р. проголошено незалежну Польщу. Як у 18. столітті, так і тепер поляки не хотіли бачити московської небезпеки. Навпаки, всі свої сили поляки вживали на те, щоб разом з Москвою знищити Україну. Ще з пять років тому польський провідник Р. Дмовскі видав книжку про польську політику і доказував, що Польща в свойому найглибшому інтересі не може допустити утворення української держави, і навіть у своїм злобнім засліпленні порівнював майбутню українську державу з „публичним домом".

Коли Орлик писав свої пророчі меморанди до західньо-европейських політичних провідників, то він зазначав, щс незалежна Україна може перегородити шлях московському походові на захід. Також українська політична пропаґанда в 20. віці доказувала світові, що українська держава забезпечить рівновагу в цілій східній Европі. Деякі „велико-розумні" політики з цього сміялися, як з дикої фантазії, але події пішли так, як передбачали українці.

Тепер може бути кожному ясно, що Москва без панування над українським народом не малаб такої великої господарської та військової сили. Без українського вугля, без українського заліза, цукру, пшениці, без української соли, манґану, живого срібла і інших мінералів Совєтська Росія не булаб великодержавою. Треба добре памятати, що свій похід на Кавказ (Азейбарджан, Вірменія, Грузія) большевицька Москва почала лише після того, коли запанувала в Україні. Союз кавказьких народів з Україною міг би дати відсіч московським завойовницьким плянам. Коли би була українська держава, то не впалиб жертвою московської ненаситости прибалтійські держави і не дріжалиб тепер за своє життя Швеція та Норвеґія.

Це практична наука для цілої Европи, що погорджувала українською справою, як „нереальною". Ще й тепер чути голоси в світовій пресі, що большевицька Москва, захопивши західну Україну, „бере своє". Але вже й великомудрі журналісти та політики могли після того побачити, що Москва вважає за „своє" не тільки білоруські та українські землі, але й Прибалтику, цілу Европу і цілий світ.

Д. В.

ЕВРОПЕЙСЬКА ВІЙНА

Европейська війна на західнім фронті увійшла в стадію, яку деякі знавці почали називати „кумедною". Бо так буває, що вояки, по однім і другім боці, забарикадувавшись у своїх фортецях, ворога майже не атакують, хіба тут і там літають літаки та трохи ґукають гармати. Кажуть, що є випадки, що музика грає в одних окопах, а під такт тої музики вояки танцюють у других, а гармати відзиваються деколи більше для „паради", щоб часом вояки не поснули.

Оту „кумедність" пояснюють собі всіляко. Одні говорять, що з провалом Польщі Анґлія та Франція стратили інтерес далі воювати. Тому ніби „пожартують" ще трохи і помиряться. Інші кажуть, що аліянти бояться атакувати німців, бо навіть колиб їм вдалося розбити їх укріплення і поконати Німеччину, то вони тим тільки промостять шлях большевизмові, який з черги залле і їхні держави. Ще інші кажуть, що обидві сторони просто бояться себе атакувати, бо вони знають, яка страшна зброя знаходиться в їх руках. Зачавши війну на „поважно", обі сторони готові знищити себе до тла.

Дещо з тих арґументів є правдиве. Та лише дещо. Поволі виходить на яв, що аліянти, в першу чергу Анґлія, таки далі вважає своїм найтяжчим ворогом Німеччину. Так виглядає, що Анґлія не боїться дуже большевизму, зате боїться Німеччини. На адресу Совєтів вона деколи знаходить ласкаві слова, оправдання. Зате на адресу Німеччини, чи точніше, гітлерівського режіму, вона не знаходить ні одного потурливого слова.

Всетаки, — чому на фронті спокій?

Спокій, як це показують ближчі обсервації, лиш на сухопутнім фронті, над лініями Зігфріда і Мажіна. Зате війна на морі ведеться завзято і безоглядно від самого початку. А це війна на морі рішатиме про вигру. Бо це морем дістає і Анґлія і Німеччина всі сирівці, харчі, ріжні металі, ґуму, нафту, що є необхідні для ведення модерної війни. Без тих продуктів нація так ослабне, що з середини прийде заломання лінії Зіґфріда, чи Мажіна, обчисляють модерні стратеґи. Тому на морі ведеться така жорстока війна.

Німці видно добре приготувались до цеї війни. Не звертаючи уваги на крикливість націстичних провідників, за тими криками німці добре все обчисляли і знали, звідки прийде найбільша небезпека. Вони придумали засоби ту небезпеку стрінути. Ґітлер у своїй промові раз натякнув, що німці придумали таку зброю, на яку Анґлія не вмітиме відповісти.

Цею зброєю, як додумуються знавці, є „маґнетні" та „повітряні" міни, які за останній тиждень затопили 22 кораблі, у тім більшу половину аліянтських, а решту невтральних.

„Маґнетна міна", — це міна, насичена маґнетною силою. Коли корабель переїздить понад нею, вона з дна моря підноситься дороги і за дотиком з кораблем вибухає. Ті міни дехто називає „смертельними яйцями". Ті „яйця", за здогадами знавців, розсипає по морі субмарина.

„Повітряна міна" — це комбінація „маґнетної". Але її не „зносить" субмарина, тільки її кидає літак на легкопаді. Впавши в воду, вона поринає на дно і чекає корабля. Корабель, наїхавши на неї, своїм залізом притягає її з дна до себе. За дотиком міна вибухає і його затоплює. Причина, чому ті другі міни скидають з літаків, та, що субмарина може схованою плавати тільки по глибоких водах. А міни треба засаджувати і на плитших водах. Пару днів тому німецький бомбовик у той спосіб скидав ті „повітряні" бомби при гирлі ріки Тамізи.

Анґлійці дуже занепоєні тими новими мінами. Бо ціла сила анґлійців на морі. Колиб вони ту силу втратили, то цілком булиб відтяті від джерел сирівців і булиб уцілості здані на ласку тої держави, що ту силу на морі здобуде. Вони вже тепер почали придумувати противоборону проти тих маґнетичних мін та почали будувати з дерева „замітачі мін". Корабель, побудований чисто з дерева, цеї маґнетної міни не притягне. Отож анґлійці хочуть побудувати цілий рій малих деревляних кораблів, що матимуть також нуркові апарати. Вони їздитимуть усюди по морі та очищувати шляхи з мін.

Маючи на увазі ту морську війну, можна сказати, що европейська війна цілком не „кумедна".

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS HERE BITTER

3,000 Condemn Russo-German Occupation of Western Area

A resolution condemning the Soviet-Nazi occupation of Western Ukraine was adopted yesterday at a meeting attended by more than 3,000 Americans of Ukrainian descent at Cooper Union Hall, Astor Place and Cooper Square. The meeting was sponsored by the Joint Committee of Ukrainian American Organizations of Greater New York.

The resolution denounced Soviet Russia for "liquidating famous Ukrainian patriots, peasants and workers" and for "beginning the liquidation of the Ukrainian Greek Catholic and Ukrainian Orthodox churches and arresting and even executing Ukrainian priests."

Germany was condemned for "invading a peaceful country, laying waste its cities, killing its citizens, then turning over all but two Ukrainian provinces to the invading Red Army."

(The Newe York Times, November 27, 1939)

UKRAINIAN - AMERICANS PROTEST SOVIET INVASION

2,000 Here Demand Freedom for Russianized State

More than 2,000 Ukrainians and Americans of Ukrainian descent protested the recent alleged Soviet aggression in Western Ukraine and demanded an independent Ukrainian nation at a meeting held yesterday in Cooper Union Hall.

Persecution of Ukrainian patriots and workers by OGPU agents and destruction of Ukrainian churches and the execution of priests by the Soviets were denounced in the resolutions adopted at the end of the meeting. Communists and Fascists in this country who defend the nonagression pact and the acts of Germany and Russia also were denounced.

The meeting was sponsored by the Joint Committee of American-Ukrainian Organizations of Greater New York, of 149 Second Avenue, which includes more than forty organizations representing the majority of the 50,000 Ukrainians in New York.

(New York Herald Tribune, November 27, 1939)

В. Будзиновський.

КНЯЖА ПЕЧАТЬ

(Небилиця).

(2)

Пару днів після їх розмови розійшлася між людьми чутка, що в печерах гошівського замку старий Печер знайшов якесь письмо на вичиненій ослячій шкірі. На тій шкіір тому триста років жрець-ворожбит списував свої віщування. Не все мож було прочитати, бо плісінь сильно зїла письмо. І фарба сильно поблідла. Добре прочитати мож було тільки ворожбу, що коли княжити буде князь ґоломозий, то прийде повітря і видушить усіх людей князівства. То буде, як не холера, то чума.

Голова князя Болеха була лиса як коліно. Не диво, що в народі пішов жах.

Люди шушукали між собою:

— Через нашого князя мусимо вмирати! Хто з нас лишиться? Може й ніхто!

Пару днів пізніше розійшлася ще дивніша чутка. Перший раз чутка вийшла з уст Зашка. Та вона так скоро облетіла всіх людей князівства, що ніхто не годен був похопитися, звідки та чутка вийшла. Коли той, що її вчув від Зашка, розказав другому, не минуло й чверть години, як ту, ним самим поширювану чутку, приніс йому хтось інший. Ґоворено таке:

„Коли старий Печер сидів під скалою край ґошівського лісу, скала коло нього з ломотом трісла і розступилася. Зробилася печера. З печери виступив старець з великою, як сніг біленькою бородою. Старець промовив:

— Любий мій Печере! До тебе вислали мене боги. І наш і християнський. Тебе вони вибрали, щоби ти людство спас від загибели, яка наближається скорою ходою. Тепер ще не скажу тобі, яка буде твоя робота і який то буде порятунок. Кожного четверга, як ти прийдеш сюди, вийду до тебе. Тоді скажу тобі божу волю. Збери людей і скажи їм, що від мене вчуєш.

Печер згодився бути посередником між людьми і божою силою. Тим він в очах народу став святим. В четвер під скалу зійшовся нарід з усіх усюдів. Люди приходили з найдальших сторін князівства. Старець переказав святим Печером, що ще пора, бо небезпека ще далеко. Що людям треба знати, скаже пізніше, аж прийде пора. Так було також другого четверга, тільки що народу зібралося вдвоє стільки.

Монахи, що до Болеха прийшли через Київ аж з Царгороду, побігли затрівожені до князя. Просили, щоб такій поганській безбожності зробив кінець, ще заки не буде запізно. Радили, щоби фальшивого святого схопити і на очах народу дати йому двацять пять.

Князь не мав охоти пхати пальці між двері, бо це була справа релігійна. В його князівстві було ще багато таких, що хоч християни, думали по погански, або й були ще повними поганами. Він сам ще не був християнином, що розумів би всі християнські доґми. Щоби народу непотрібно не турбувати проти себе, він їх поради одним вухом впускав, другим випускав.

Одного четверга старець зо скали переказав народові устами Печера-батька, що як Болех буде далі князем, то ввесь народ вимре з голоду і на чуму. Нарід увірив. Погани гадали, що їх боги; християни, що їх Бог і всі святі приказують їм прогнати небезпеку. Щоби ту небезпеку прогнати, треба було князя Болеха прогнати, або вбити.

У всіх селах орґанізувалися ватаги узброєних сокирами, вилами, довбнями. Малі ватаги стягалися з усіх сторін до гошівських лісів, щоби відтам рушити на Болехів, князя Болеха спіймати і вбити.

Син багатого боярина, Андрій Дичка, їхав з Болехова і по дорозі попав на ватагу узброєного народу. Ватага ішла під проводом старого Печера.

— Ви куди? — спитав молодий боярин.

— Ідемо до Болехова скинути князя Болеха, щоби на його місце прийшов інший.

Разом з тою ватагою був також Зашко з донькою Параскевією. Чуючи, що старий Печер сказав бояринові Дичці, Параскевія спитала його:

— Кого зробите князем на його місце?

— Кого, моя дитино? — відповів старий. — Якби ти над твоїми гарними усточками мала вусик, то ми тебе зробили би нашим князем. Не кого іншого, а тебе. Може воно й так складеться, що хоч ти не будеш князем, то може будеш бодай княгинею.

Старий Печер знав, що вона і його син потайно заручені. Надіявся, що колишній отаман княжої ґвардії, тепер отаман повстанців і син святого, що спасе народ від старого князя і від пошести, буде вибраний князем і, оженившися з Параскевією, зробить її княгинею.

Чуючи ворожбу старого Печера, що Параскевія може буде княгинею, Зашко втішився. Очивидно, він ще не знав того, що його донька вже змовилася з молодим Печером. Зашко мав кандидата на князівство, котрий зобовязався взяти Параскевію за жінку. Зашко шепнув донці до вуха:

— Може вгадаєш, хто буде князем і твоїм мужем, як скажу тобі, що буде ним найкращий боярин в цілім князівстві.

Параскевія, чуючи це, почула в серці біль, неначе би хто вколов його. Вона вже давно сказала собі, що або Петро Печер візьме її, або камінь, привязавши до шиї, потягне її на дно глибокої ріки.

Параскевія була подвійно між молотом і ковалом. З одного боку був той хтось, за кого батько загадав видати її, з другого боку той, кого вона сама вибрала собі, полюбивши його. Ще гірше було з другим ковалом і молотом. Параскевія була дуже побожною християнкою. Любила Петра Печера і хотіла бажати йому успіхів у кожній його роботі. Проти того стояло її гаряче бажання, щоби він не грішив. Петро був на дорозі великого гріха, бо вів нарід проти князя, щоби його вбити.

Зашко зле зрозумів свою доньку, коли вона покинула безпечну хату і з ним пішла між бунтівників. Зашко гадав, що вона пішла ще сильніше підбурювати проти князя, щоби його вбили і щоби таким способом зробили місце для її жениха, поки що їй ще не відомого.

— Не дивуюся, погадав собі Зашко. — Дівка нетерпеливиться. Хотіла би раз вже мати мужа.

Так думав батько дівчини, а то було навпаки. Вона хотіла свого милого відвести від гріха; його душу врятувати від кігтів чорта. Також життя Петра було би в небезпеці, якби бунт покінчився перемогою князя. Голови всіх провідників бунту покотились би по піску.

Параскевія, проглотившися до Петра, молила його:

— Любий мій! Не бунтуй народу. Побачиш, що твоя пімста погубить тебе. Ще й свою душу погубиш. Не гріши і інших не веди до гріха.

Петро не послухав. Сказав їй, що мусить пімститися. Виліз на скалу і промовою загрівав зібраний нарід витревати аж до кінця, поки голова князя Болеха не злетить з плечей. Параскевія впала навколішки під самітним деревом і молила Бога, щоби гріхів Петра не вписував у чорну книгу.

— Не слухай того, що він теревенить, мій Боже! Не слухай того. Ти, всевідучий, лиш цього одного не відай!

В четвер вполудне зібрався в гошівських лісах великий здвиг народу. Прийшли молоді і старі; прийшли з жінками і дітьми. В руках мали, хто що годен був вхопити; що мав у хаті і до чого мав силу. Хто не мав нічого, той вирубав у лісі доброго дубового сукача.

(Дальше буде).

-:- З ДНЯ -:-

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.

Недавно товариство „студіювання дитини" влаштувало в Ню Йорку свою конвенцію, на якій було приявних 800 представників, серед них багато відомих психіятрів і виховників дітей. На цій конвенції професор д-р Ліо Каннер виголосив доклад про виховання дітей і в тім докладі, на здивування інших, гостро таврував принятий нині в Америці спосіб виховувати діти під міру за вказівками книжок. Книжки, і то навіть деколи добрі, мають багато в собі таких вказівок, які не провірені дійсним життям, а створені в уяві того, хто їх писав, говорив Каннер. Тому, коли хтось сліпо йде за книжковими вказівками, може наробити дитині великої шкоди, а навіть у зародку надвихнути її характер.

ЗДОРОВИЙ РОЗСУДОК.

Замісць „книжкових мудрощів" та педагогічних теорій професор Каннер поручав здоровий розсудок. Він казав, що родичі, і то навіть не дуже вчені та освічені, виховують нераз дуже добре дитину, коли керуються здоровим розсудком та інтуїцією. Зате ті мами і батьки, що мають глибоке знання і високу освіту, коли занадто зачитуються в ріжних книжках, занадто слухають ріжних лікарів, чи педагогів, як з дитиною поступати — часто виховують дитину зле, роздавлять її почування та характер і пустять її так духово покалічену в світ, собі на прикрість, а дитині на нещастя.

СЛОВА КАННЕРА.

Дословно професор Каннер сказав: „Матерям цілий час говорили ріжні прелеґенти, письменники та всякі Томи, Дики і Гери, що, без огляду, щоб не сталось, все мати є винна. Вона була занадто гостра, або занадто потурлива; вона цілувала дитину забагато, або замало; вона не приготувала належно дитину для приходу на світ другої дитини; вона не дібрала для дитини належних забавок, книжок, чи фільмових образків; вона навіть — ах, дивіть! — дала дитині цукорок між одною їжею і другою!"

В той спосіб іронізує проф. Каннер з усяких модерних теорій виховання, та каже, що виховання дітей, як якась спеціяльна наука, або професія, цілковито збанкротувало.

РАДІСТЬ МАТЕРЕЙ.

Цей доклад Каннера приявні матері радісно приняли оплесками. Слухаючи його, їм немов камінь спадав з грудей. Бо вони своїм материнським інстинктом чули, що їх чуття, інтуїція та здоровий розсудок більш варті, ніж усі ті теорії докупи. Але в обличчі авторитетів, в обличчі книжкової мудрости вони не сміли того виразно сказати. Що більше, зачаровані тою модерною наукою навчання, вони проти власного чуття й інтуїції починали ті теорії приймати як щось конечне, непомильне.

Один картуніст, Клярк, представив раз такий картун, на якім видно молоду маму, збентежену дитину, що сидить на дивані, і батька, що стоячи пильно студіює якусь книжку. Мама до дитини каже: „Пожди, пожди. Як тільки тато вичитає у книжці, що зробити, як тебе покарати за твій учинок, він тобі покаже!"

ИТИ ЗА ІНТУЇЦІЄЮ.

Проф. Каннер радив іти за здоровим розсудком та за інтуїцією, себто за певною підсвідомою інтеліґенцією, що нам підказує, як у данім випадку поступати.

Це вповні правильний підхід. Але всетаки родичі повинні мати той здоровий розсудок і ту здорову інтуїцію. Бо за вихованням дітей даки треба пильно слідкувати. Не можна цього лишати „на Божу волю". Також хвилевий гнів, подразнення, пригноблення, чи журби не можна збивати на дітях, прикриваючись отою „інцією", мовляв, „якась сила мені в ту хвилину підмовила так зробити". Ця „сила", це затроєна сила, а не здорова інтуїція.

НАГЛЯД НАД ДІТЬМИ.

Діти найкраще виховуються тоді, коли їм, немов цвітам у городі, полишити найбільше волі, усуваючи водночас від них ті речі і ті обставини, які шкодилиб їм, немов хабазя шкодить ростинам. Ми знаємо, що щоб виховати здорову ростину, не треба цяцькатися з самою ростиною; не треба її гласкати, мацати, сіпати, а вистарчить виполоти зпід неї хабазя й у слушний час підляти водою. З дитиною також не треба дуже цяцькатися, занадто лізти в душу дитини, занадто повчати її та накидатися з розвязкою проблем, які виринають перед нею. На те приходить чоловік на світ, щоб на власній шкірі перейшов досвід життя. Якби хтось такий мудрий трапився і в раннім віці вичитав з книжки всю життєву мудрість чоловіка і відчув наперед усі його переживання, то такий „мудрий чоловік" не потребував би вже жити далі, а міг би замкнути книжку, закриті очі і лягти назад у могилу.

Тому й дитина не потребує і не бажає відразу переймати всіх мудрощів від своїх родичів, а хоче сама розвязувати ріжні проблеми, сама покоштувати, що добре, а що зле. Дати волю дитині, хай вона серед здорового оточення сама експериментує з життям. Помагати їй лише там, де вона на себе аж надто заплутає, що не вміє знайти виходу; або знаходить вихід, але шкідливий для неї. В цьому відношенні здоровий розсудок і інтуїція є найкращим показником.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Змагання молоді до кращого.

Ми, українці, належимо до молодої іміґрації в Америці. Тому мало серед нас таких, що тут родились і „вибились у люди". Всетаки й ми під тим оглядом не залишаємось зовсім позаду, бо чимраз частіше бачимо, як появляються то тут то там українські професіоналісти, що покінчили американські вищі школи. Зокрема приємність нам справляє те, коли ті професіоналісти не цураються свого, не цураються своєї суспільности, а по можности своїх сил працюють для неї.

До тих, що вибиваються в люди та не цураються свого, можна зачислити і місцевого нашого молодого чоловіка, В. Берестецького, що тепер побирає науку в Бостон каледжу і там належить до найкращих учеників. Спеціяльним предметом його навчання є летунство. Він уже перейшов усі потрібні іспити і на днях перейде до „сивик аеронавтикс трейнінґ скул", а опісля правдоподібно дістане урядовий ступінь американського летунства. Дипльом він має одержати наступного року. Далі, молодий Берестецький задумує продовжувати студії в „Гарвард бизнес скул". Беручи під увагу його завзяття і працьовитість, можна бути певним, що він довершить свого і вибється в своїм фаху на передове становище.

Родичі В. Берестецького це теж примірні українські громадяни, які беруть активну участь у громадськім життю, та цілою родиною, пять членів, належать до У. Н. Союзу. Ми певні також, що по скінченні студій молодий В. Берестецький не відречеться своєї суспільности, а по змозі своїх сил буде для неї працювати.

Н. Давискиба.

ВІНЧАННЯ СТАРУШКІВ.

У французькій Швайцарії, в кантоні Валліс, відбулося недавно романтичне весілля. 79-літний молодець оженився з 75-літньою молодою. Він любив ту жінку від 1888 року і хотів з нею оженитись, але не міг якось рішитися. Дівчина віддалася за другого. Але спізнений любовник присягнув задержати їй свою вірність і ждати.

Так прожив він вільно 51 рік. Пять літ тому жінка повдовіла. Цілих тих пять років „парубок" роздумував над тим, що йому робити: чи оженитись, чи ще трохи підождати. Вкінці рішився взяти шлюб з особою, яку полюбив іще за молодих літ.

Добре каже приповідка: „Стара любов не ржавіє".

ОДНАКОВА ТЕМПЕРАТУРА.

Тому, що Пуерто Ріко лежить на дорозі вимінних вітрів, має вона найбільше однакову температуру з усіх країв на світі. Пересічна температура в січні виносить там 73 ступні Фаренгайта, пересічна температура в липні 79 ст. Фаренгайта.

ВОСЬМИЙ КОНҐРЕС „ОБЄДНАННЯ"

Згідно з § 17 статута „Обєднання" і рішенням екзекутиви з 21. жовтня 1939 р. подається до загального відома, що черговий, себто

ВОСЬМИЙ КОНҐРЕС ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ

:——::——: відбудеться :——::——:

В "HOTEL IMPERIAL", BROADWAY & 32ND STREET, NEW YORK, N. Y.

В СУБОТУ, 2. ГРУДНЯ (DECEMBER 2, 1939)

Конгрес зачнеться в годині 10. рано. Триватиме один день.

ПРОГРАМА:

1. Відкриття.
2. Вибір президії конгресу.
3. Вибір комісій.
4. Звіти Урядників з діяльности за останні три роки.
5. Дискусія над звітами уступаючого уряду.
6. Реферати:
   а) Політичне положення укр. земель.
   б) Завдання „Обєднання" супроти старого краю й Америки.
   в) Справа загального зїзду всіх американсько-українських угруповань.
7. Дискусія над рефератами.
8. Ухвалення резолюцій.
9. Вибір нового уряду.
10. Внески і запити.

Кожний делеґат чи делеґатка мусить виказатись повновластю такого товариства, що було з „Обєднанням" у звязку, пересилаючи через нього жертви на народні потреби.

Завваґа: На думці § 22 статута „Обєднання", кожне товариство, яке є у звязку з „Обєднанням", має право вислати на конгрес одного делеґата й на власний кошт. Один делеґат може мати повновласті від кількох товариств, братств, сестрицтв, клюбів і т. п.

По друки на повновласті треба звертатись до канцелярії „Обєднання" на адресу:

"OBYEDNANNYE," P. O. Box 122, Church Street Annex, NEW YORK, N. Y.

248-50

Обєднання Українських Організацій в Америці

ЛІТАКИ ДЛЯ ВУЙКА СЕМА.
Вид фабрики літаків в Інґелвуді, в Каліфорнії, що будує літаки для американської армії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НЕ УСТАВАЙМО В ПРАЦІ.

За останні місяці зайшли в цілім світі величезні зміни. Деякі народи кріваляться в боротьбі, деякі держави готовляться до неї, а ще інші зникли з карти Европи. Український нарід, хоч теоретично не є в боротьбі, фактично переживає страшні марева війни на всіх своїх землях. Не маємо точних відомостей як і де ця наша боротьба ведеться, та інстинктовно чуємо, що нарід український не є пасивний супроти усіх тих явищ, які кругом нього переєуваються. Що діється з нашим культурним, освітнім і політичним життям на рідних землях, важко збагнути. Та одно є певне, що багато наших інституцій позамикані і політична думка здавлена, а справжня народня робота припинена.

Це все відбивається уємно і на нашому житті тут в Америці. Наша українська іміґрація досі жила соками рідного краю. Тепер, коли тих соків не стало, нам бракує чогось, бракує багато.

Коли два роки тому поляляки зависили в праці жіночу організацію „Союз Українок", нас це страшно прибило морально і можна було почути серед нашого свідомого жіноцтва жаль, що перестали виходити такі жіночі журнали як „Жінка" й „Українка". Ми протестували, скликували віча і т. п. Щож робити тепер, коли не лиш нема „Союзу Українок", але всі наші організації немов завмерли і то Бог вість як на довго? Щож робити нам, українкам, тут в Америці, з яких велика частина взорувалася в організаційній праці і методах нашого жіноцтва в ріднім краю?

Щож діяти нам? Чи маємо заложити руки і сидіти нечинно? Чи може будемо вижидати кінця війни і снувати мрії, що там десь у Лондоні чи в Парижі рішиться доля нашого краю? Ні, дорогі сестри, і сто разів ні. Ми не сміємо уставати в нашій дотеперішній праці. Ведім її дальше, лише з більшою енерґією і витревалістю. Ми в Америці маємо зберегти хоч частину нашого національного набутку для майбутніх наших поколінь. Хто зна, чи не ми одні в Америці повинні рештками наших сил зберегти ті жіночі організації, які в Америці повстали, бо можливо вони в будучності мають стати завязками жіночого українського організаційного руху по цілому світі. Боже не можливо, щоб нарід наш віками був у неволі, бож не можливо, щоб нарід наш погодився з теперішнім станом річей. А як прийде слушний час, звідки наші сестри, яких організаційний набуток знищений, візьмуть моральної і матеріяльної сили до відбудови тих організацій? Вони певно звернуть свої очі до нас за океан і запитають: що робили ви, сестри, в часі народнього горя і скорби? Чи зберегли ви хоч ваші організації в Америці щоб нам прийти з допомогою як зайде потреба? Вас же ніхто не переслідував! Щоб ми потім не соромились нашою нечинністю, не уставаймо в праці. Не тішмо себе, що ми багато зробили для Закарпатської України, висилаючи пару пак убрання, бо це була лиш мала капелина води в широкому морю. Один американський письменник сказав, що ніхто досі не жалував, що забагато працював у житті. Таксамо ніхто ніколи не зробив за багато для рідного народу.

Нам, які живемо в таких переломових часах, судилось пережити ріжні фази того життя. Ми за останній рік пережили ясні хвилини, ми навіть в уяві бачили простий шлях з-за Карпат через Львів на Київ. Ми переживали чорні хвилини і з острахом в серці бачили в уяві, як ворог немов лявіна заливав до останньої стопи нашу вільну землю за Карпатами. Ми пережили багато і ще більше можливо переживемо. А щоби події, які котяться блискавкою, не застали нас неприготованими, посилюймо наше організаційне життя. Зеднаймося в нашій праці, бо хоч тут є дві чи більше жіночих орґанізацій, всі вони працюють для одної цілі. Залишім на боці наші амбіції, бо час вимагає конструктивної праці, праці плянової й обєднаної.

Справді часто не знаємо, що нам робити. В таких випадках продовжуймо працю, яку вели ми досі, але вже за жадну ціну не сидім нечинно, бо нечинність є упадком духа і зневіри. Тиждень тому англійська королева Єлисавета промовляла через радіо до англійського жіноцтва, взиваючи його витревати на властивих позиціях. Ми, українські жінки, не маємо королевих, якіб апелювали до нас, зате у нас є щось більше, щось святіше від королевої: є нею наша велика любов до рідного краю й українського народу.

Марія Демидчук.

ПРЕМІЄР БРИТІЙСЬКОЇ КОЛЮМБІЇ ПЕРЕСТЕРІГ ПОСЛІВ

З початком листопаду скликано було на коротку сесію британсько - колюмбійську леґіслятуру. По відчитанні тронової бесіди, розпочалась там дискусія над нею. Промовляли теж з опозиції сі-сі-ефські посли, а це посолка Стівз, родом голяндка, що є посолкою з північного Венкуверу, і є жінкою канадійця Стівза, принципала середньої школи, та посол Винч. Згадана посолка піддала гострій критиці як політику британського так і канадійського уряду. Пані Стівз сказала між іншим, що це є „фарсою (смішною річчю) обжаловувати Німеччину за ломання врочистих обітниць, коли Велика Британія, Франція та всі інші уряди ломали свої обітниці стільки разів що і Німеччина. Продовжаючи свою бесіду, говорила вона, що „вороги миру не всі є в Німеччині або Росії. Вони є теж тут, цебто в Канаді. Ними є ті, що не хочуть зректися набутих прав. Це слово імперія є получене з історією страхіть і вбивств. Я сподіюся, що воно щезне з нашого словаря". Крики „ганьба, ганьба", почали в тім місці переривати її бесіду. Але, не зважаючи на ті крики, продовжала посолка Стівз свою бесіду, говорячи: „Я не говорю лиш про Британську Імперію, але про всі імперії. Вони є збудовані для користи горсточки індустріялістів". Премієр Патюло гостро упімнув п. Стівз за її критику британського уряду й сказав, що це для неї щастя, що вона сказала ці слова в Канаді, де панує толеранція, а не в рідній Голяндії. Дальше перестеріг він посолку Стівз, що коли повторить іще раз таку гостру критику політики урядів, то він повідомить про це отавський уряд і з критиками поступиться відповідно до постанов военного стану. Премієр сказав теж на адресу критикуючих уряд послів, що колиб Гітлер став переможцем і сісіефські посли опинились під ним, то їх би відіслано до табору інтернованих, або розстріляно.

ВОЛОССЯ СТАЄ ДУБА В СТРАХУ.

Неодна людина, що пережила великий страх, каже: „Аж волосся мені було стало дуба". Дехто каже: „Зо страху аж волосся мені було зїжилося". І справді волосся на голові їжиться в людини, що сильно настрашиться, так, як у кота або пса А чому? Тому, що страх так ділає на людину, що шкіра в неї корчиться. А коли шкіра на голові скорчиться, то волосся їжиться.

РІЗДВО ЗБЛИЖАЄТЬСЯ.

З наближенням Різдва починають ворушитися різдвяні заняття. У Норт Каролайні важне місце в буджеті незаможних людей займає зарібок зо збирання лаврового листя.

На горішній світлині гірняк привіз з лісу ладунок цього листя в бесагах на коні. Дві спідні світлини показують працю коло чищення листя й плетення вінків.

ХРОНОҐРАФІЯ ДІТРОЙТУ

Українське культурно-освітне життя починає в місті Дітройті поволі оживлятись. По літньому відпочинку появляються тут то там перші виступи осінно-зимового сезону, в виді театральних вистав, лекцій, концертів. Дуже можливо, що українці нашого міста попрацюють цього сезону зо здвоєною силою, щоби помогти фінансово нашим недавнім (з Карпатської України) інвалідам та тим нашим вигнанцям, які опинилися наслідком теперішніх обставин на примусовій іміґрації, без захисту та шматка хліба.

Федерація Українських Товариств працює над ріжними національними святами, вічами і т. п. імпрезами. Стоїть вона під проводом адвоката І. Кузя. Федерація ця, зложена з членів майже всіх тутешніх уґруповань, працює досить інтенсивно. Як би так усі українські ґрупи пішли назустріч Федерації, тоді певно культурно-освітне життя пішлоб у Дітройті повним розмахом.

Листопадові Свята: Під проводом згаданого федеративного комітету влаштовано спільними силами всіх орґанізацій (крім большевиків, які тут без значіння) 5. листопаду величаве Листопадове Свято в Українській Хаті в Гемтремку. Простора саля була виповнена вщерть народом, а багато людей з браку місць вернулось додому.

Цей самий концерт повторено наступної неділі в У. Н. Домі ще з більшим успіхом. В Гемтремку зібрано $70, а Дітройт $131.

Праця по відділах і орґанізаціях: Під сучасну пору майже в кожній орґанізації „щось" робиться. 292 відділ У. Н. Союзу влаштовує на день 26 ц. м. ювилей 30-літнього існування в У. Н. Домі величавим бенкетом, до якого вже йдуть відтепер приготування. Віримо, що ювилей буде успішний, бо відділ цей зачисляється до найактивніших.

Відділ СУА запросив до Дітройту з концертом паню Лепкову, яка буде концерувати 3. грудня в Арт Інституті. Було би пожаданим, щоб у цьому концерті взяло наше громадянство масову участь, тимбільше, що це наша землячка, про яку слава гомонить поміж чужинцями. Кожен відділ (а є їх тут щось 10) повинен проголосити між своїми членами про виступ пані Лепкової, а тоді і концерт буде успішний.

ОДВУ, відділ 24, приготовляє на 24. грудня театральну виставу п. з. „Сотниківна", яку переробив для сцени з повісти історичньої Б. Лепкого О. Скалозуб. Сама назва цієї пєси й автор вказують, що штука ця повинна бути гарна й повчальна.

Жіноцтво Зол. Хреста при 24 від. ОДВУ приготовляє також прегарну історичну оперету „Чорноморці". Дата дня буде подана пізніше. Обидві штуки режисерує п. С. Курилів. До обидвох штук дібрані знамениті й найкращі сили.

Приємно ствердити також факт розвитку Союзових відділів у Канаді, які ростуть — як то кажуть — мов гриби по дощі, собі на користь, а цілому українському народові на славу. Найкращим доказом є відділ віндзорський (сусіди через річку), який упродовж одного року придбав кругло 100 членів. Як на таку малу місцевість як Віндзор, то це великий успіх і поступ.

Новий відділ: Недавно зорґанізовано новий відділ У. Н. Союзу, який одержав ч. порядкове 444. Головою відділу й орґанізатором є широко знаний усім аквокат Іван Кузь, який з нагоди побуту в Дітройті п. Галичина заявив, що його відділ до року „збітує" членами всі тутешні відділи. Як до цього часу видно, то таки справді на щось таке заноситься... Але я вірю, що й інші дітройтські відділи розпічнуть „офензиву" за членів, а тоді хто знає, на чому і коли такі перегони скінчаться.

Докінчення горішньої салі У. Н. Дому ще не почалось. А дуже велика шкода, що ця саля стоїть невикінчена, хоч у тому напрямі вже робляться заходи. Колиб ця саля була готова, то приносилаб подвійну користь У. Н. Домові і тоді приїжші артисти наші не скиталисяб по чужих галях та не переплачуванобисьмо грошей за винайм чужинецьких відповідніших домів.

Віримо, що голова У. Н. Д., д-р А. Кібзей, візьметься за це діло з цілою посвятою і на наступну осінь віддасть українському громадянству горішню салю до культурно-освітнього вжитку.

С. Кв.

КОНВЕНЦІЯ АЛЬБЕРТІЙСЬКИХ ПОСАДНИКІВ В ЕДМОНТОНІ

50 членів Юнії Албертійських Муніципалів зїхалися до Едмонтону на надзвичайну конвенцію, щоб обговорити точки нової провінційно-домініяльної угоди щодо допомоги.

На конвенції прочитано ту угоду, яку заключено між домінією і провінцією 5-го липня 1939.

Делегати піддали критиці те, що муніципали зобовязані тепер висилати доміняльному і провінційному урядові повні звідомлення про стан своїх фінансових позицій у тім напрямі, щоб на них звалено якнайбільше тягару допомогових видатків.

Конвенція висловила обаву, що та нова провінційно-доміняльна угода може найтяжче відбитися на тих муніципалах, які потрапили обтяти свої адміністраційні видатки й тим способом поправити свій фінансовий стан. Тепер же на ті муніципали готові валитися нові тягарі тому тільки, що вони зробили все можливе, щоб зрівноважити свої буджети.

В цій самій справі едмонтонський посадник Фрай скличе спеціяльний мітинґ посадників албертійських міст, щоб заздалегідь виробити плян спільної оборони перед можливим накиненням цією новою угодою завеликого тягару на міста.

ЗНАЙДЕНО ГАРНИЙ ЗУБОК

Геольоґ Гомер Портер дістав у своє посідання зуб, котрий будівляні робітники знайшли при копанні землі під фундаменти мосту над потоком Чартієрс коло Вашинґтону, Па. Зуб важить 10 і пів фунта й видно походить з великого слона породи мамутів, що жив на американській суші коло 125,000 літ тому.

Зуб дуже добре захований: корона не зломана й має майже всі коріні.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(27)

Кінець для наших подорожних, здавалося, надійде кожної хвилини. Перед ними виразно знарисувалася скеля, що перегороджувала впоперек ріку. Їх човен мусів ударити в ту скелю, і розбитись. Або мусів причалювати до берега, де ждали на нього юрби дикунів. Тарзан дивувався, куди ховається ріка та її рвучі води.

Бо струя води далі рвала вперед. Це було загадкою, куда вона подівалась. Та ось немов на чийсь приказ дикуни почали гуртуватись на вузькій стежці, що опоясувала скалу й фронтом була звернена до води. Деякі з них у поготівлі держали списи. Інші стояли біля нагромаджених каменюк, готові струтити їх униз.

Прикра мовчанка запанувала в човні. Вони були здані вцілості на ласку вищих сил. А ті сили показувались дуже непривітними. Пері не втерпів і заговорив: „Так виглядає, що скоро наступить останній змаг". „Хай прокляті будуть ті чортяки; проковтнув би їх змій", закликав навіть китаєць. Втім засвистіло в повітрі.

Кільканацять спис посипалися згори в напрямку човна. Та ні одна не влучила цілі. Тарзан тимчасом був занятий практичнішою роботою. Він конче хотів відкрити отвір, куди втікала вода. „Ось там!" — закричав він. „Ця чорна яма, це відплив води". Але щоб заплисти до неї, треба було наразитись на каміння і списи дикунів.

Знаються.

— Я вчора був на обіді в панства Н. Кажу тобі, мають гарне срібло.

— Що ти кажеш? Ану покажи!